

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Finansministeren

Stortingets finanskomite
Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref
2021/4966 – MLO/sva

Vår ref
21/6369 -

Dato
21.01.2022

Dokument 8:41 S (2021-2022) Representantforslag om å innføre fritak for merverdiavgift for varer som gis til veldedige formål, for å redusere kasting og destruering av brukbare varer

Jeg viser til brev datert 15. desember 2021, hvor det bes om min uttalelse til representantforslaget i Dokument 8:41 S (2021–2022) om å innføre fritak for merverdiavgift for varer som gis til veldedige formål.

Merverdiavgiften er en generell avgift på forbruk som har som formål å skaffe staten inntekter. Derfor er det i utgangspunktet merverdiavgift på alt forbruk av varer og tjenester. Det er normalt lite målrettet å gi støtte til ulike formål ved å innføre fritak for merverdiavgift. Fritak reduserer statens inntekter, og øker samtidig de administrative kostnadene for både de næringsdrivende og avgiftsmyndighetene. Generelt er det mer effektivt å gi støtte til politisk prioriterte formål gjennom støtteordninger på budsjettets utgiftsside, enn gjennom særordninger i merverdiavgiftssystemet.

Representantene viser til at det er innført merverdiavgiftsfritak for næringsmidler som leveres vederlagsfritt til mottakere for utdeling på veldedig grunnlag, jf. merverdiavgiftsloven § 6-19. For andre varer skal det fortsatt betales merverdiavgift når disse tas ut av virksomheten, noe som kan gjøre det mer lønnsomt å kaste varene enn å gi dem bort. For å unngå at fungerende varer kastes unødvendig, foreslår representantene å innføre fritak for merverdiavgift ved uttak av flere varettyper som gis bort til veldedige formål.

Jeg mener det vil være uheldig å utvide merverdiavgiftsfritaket for næringsmidler som gis til veldedige formål, til å gjelde flere varer. Jeg viser til at fritaket for næringsmidler ble innført for å løse et konkret problem med matsvinn i bransjen, se Prop. 121 LS (2015–2016) s. 11. Bakgrunnen for fritaket var at ulike ledd i matverdikjeden ofte har spiselige matvarer som likevel ikke kan selges til senere omsetningsledd eller til forbrukere, for eksempel på grunn av interne standarder for videredistribusjon, holdbarhetstid eller skadd emballasje. Det er altså

konkrete forhold ved omsetning av næringsmidler som begrunner at det er fritak for

merverdiavgift når disse gis bort til veldedige formål. For andre varekategorier har det blitt lagt avgjørende vekt på utgangspunktet om at antall fritak bør begrenses, slik at man opprettholder en mest mulig generell beskatning av alt forbruk. En del av dette bildet er at mange matvarer har begrenset holdbarhet, slik at virksomhetene har kort tid på å dokumentere at varens omsetningsverdi, som er grunnlaget for beregningen av merverdiavgift ved uttak, er lav. For andre varer vil virksomhetene ha bedre tid til å dokumentere at varen har lav eller ingen omsetningsverdi, noe som ofte vil være tilfellet når varen skal kastes. I så fall vil utgiftene til merverdiavgift ved uttak også være beskjedne.

En annen forskjell mellom næringsmidler og andre typer varer, er at næringsmidler allerede er en egen varekategori etter merverdiavgiftsloven. Derfor har praktiseringen av fritaket for næringsmidler kunnet basere seg på vilkår og avgrensninger som allerede er kjent. Dersom fritaket skal utvides til å gjelde flere varettyper, kan det oppstå vanskelige avgrensingsproblemer med hensyn til hvilke varer som skal omfattes. Dette kan være ressurskrevende for både de næringsdrivende og for avgiftsmyndighetene.

Dersom man søker å unngå avgrensingsproblemer ved å innføre fritak for merverdiavgift på uttak av *alle* varer til veldedige formål, øker risikoen for uheldige tilpasninger blant de næringsdrivende. Den generelle merverdiavgiftsplikten ved uttak av varer sørger for at forbruk av varer som er knyttet til svart omsetning ikke kan bortforklares med at de er gitt bort som gaver mv. Denne kontrollfunksjonen svekkes dersom det innføres et omfattende fritak fra merverdiavgiftsplikten ved uttak. Generelt kan det å innføre omfattende fritak gi utilsiktede og uforutsigbare konsekvenser. For eksempel kan det tenkes at virksomheter velger å gi bort varer som faktisk burde kastes, for å slippe å betale for levering til godkjent avfallsstasjon.

Oppsummert mener jeg at hensynet til å unngå at virksomheter kaster fungerende varer må ivaretas på annen måte enn gjennom å innføre særbestemmelser i merverdiavgiftssystemet. Jeg vil imidlertid be Skatteetaten om å komme med en redegjørelse for hvordan omsetningsverdien fastlegges for varer som gis bort og som alternativt skal kastes. Dette kan tydeliggjøre overfor de næringsdrivende at merverdiavgiftskostnadene ved å gi bort slike varer ofte er lave.

Med hilsen

Trygve Slagsvold Vedum